

ДОРНОГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

2020 ХАГАС ЖИЛИЙН

ҮЙЛ
АЖИЛЛАГААНЫ
ТАЙЛАН

www.dornogovi.audit.mn

САЙНШАНД ХОТ

АГУУЛГА

Агуулга, бүлгийн нэр	Хуудасны дугаар
1. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ	3
2. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ	4
2.1 Төсвийн шууд захирагчийн тайлан	6
2.2 Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайлан	7
2.3 Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	7
2.4 Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлан	8
2.5 Засгийн газрын тусгай сан болон бусад сангийн санхүүгийн тайлан	9
3. ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ	9
3.1 Улсын төсвийн 2019 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашиг	9
4. НИЙЦЛИЙН АУДИТ	10
4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	10
5. ИТХ-ЫН ЗАХИАЛГА, ӨӨРИЙН САНААЧИЛГААР ГҮЙЦЭТГЭСЭН АУДИТ	11
5.1 Орон нутгийн төсвийн 2019 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн	11
5.2 Мэргэжлийн боловсрол олгох үйл ажиллагааны үр дүн	11
5.3 Орон нутагт тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа дүрэм, журмын хэрэгжилт, үр дүн	12
5.4 МСҮТ болон ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байр болон цэцэрлэгийн хүүхдийн хоолны зардлын зарцуулалт, үр дүн	13
5.5 Ашигт малтмалын тухай хуулийн хэрэгжилт	13
5.6 Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг дэх орон нутгийн сонгуулийн тойрогт нам, эвсэл, нэр дэвшигчээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тогтоох	14
6. ДОТООД АЖИЛ	14
6.1 Дотоод сургалт	14
6.2 Архив, бичиг хэрэг	15
6.3 Ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгаа	15
6.4 Дотоод зохион байгуулалтын бусад асуудал	15
6.5 Хүний нөөц, шагнал урамшуулал	15
6.6 Шинэ санал, санаачилга	16
7. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАГНАЛ, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	16
8. ДҮГНЭЛТ, САНАЛ	17
8.1 Дүгнэлт	17
8.2 Санал	17

Товчилсон үгийн жагсаалт

ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ААН	Аж ахуйн нэгж
ААНБ	Аж ахуйн нэгж байгууллага
БОНБУ	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ
БОМТ	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө
ГА	Гүйцэтгэлийн аудит
ДГА	Дорноговь аймаг
ЗГТС	Засгийн газрын тусгай сан
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
ММНБИ	Монголын Мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институт
МУЕА	Монгол улсын Ерөнхий аудитор
МСҮТ	Мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төв
МХГ	Мэргэжлийн хяналтын газар
НА	Нийцлийн аудит
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
ОНӨХХК	Орон нутгийн өмчит хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ТАГ	Төрийн аудитын газар
ТАХ	Төсөл арга хэмжээ
ТБОНӨААН	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн аж ахуйн нэгж
ТЕЗ	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч
ТӨААН	Төрийн өмчийн аж ахуйн нэгж
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТЭЗҮ	Техник эдийн засгийн үзүүлэлт
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт
ХАА	Худалдан авах ажиллагаа
ХБАК	Хараат бус аудитын компани
ХК	Хувьцаат компани
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани

1 УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Дорноговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын дэвшүүлсэн “Төрийн аудитын байгууллагын стандарт, эрх зүйн орчны шинэтгэлийг хэрэгжүүлэх” зорилт, Төрийн аудитын байгууллагын 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хүрээнд 2020 онд нийт 63 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Үүнээс эхний хагас жилд хэрэгжүүлж дуусах 23, эхний хагас жилд эхэлсэн боловч, хэрэгжих хугацаа болоогүй 3, гүйцэтгэх хугацаа болоогүй 15, жилийн турш хэрэгжүүлэх 22 арга хэмжээ байна.

Үүнээс эхний хагас жилд хэрэгжүүлбэл зохих 23 арга хэмжээг төлөвлөж, 20 арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлсэн.

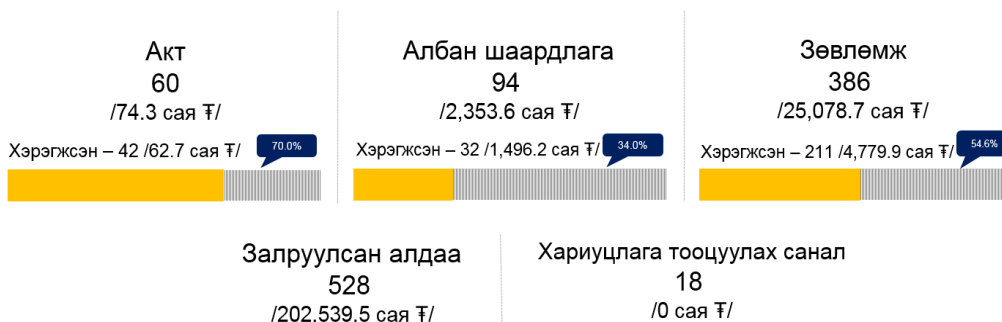
Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тушаалаар батлагдсан орон тоогоор ний 11 үндсэн ажилтан, 2 гэрээт ажилтан 1350 хүн-өдөр, 3792 илүү цаг ажиллалаа.

Тус байгууллага нь санхүүгийн тайлангийн, гүйцэтгэлийн, нийцлийн аудитын алба болон дэмжих баг гэсэн бүтэцтэйгээр үйл ажиллагаагаа явуулж байна. Санхүүгийн тайлангийн аудитын албанд 4, гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитын албанд тус бүр 2 аудитор ажиллаж байна.

Дорноговь аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний дагуу эхний хагас жилд 3 гүйцэтгэлийн аудит, 5 нийцлийн аудит, улс болон орон нутгийн төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуй нэгж, Засгийн газрын тусгай сангийн нийт 212 байгууллагын санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн аудитыг хийж гүйцэтгэлээ.

2020 оны эхний хагас жилд гүйцэтгэсэн аудитаар нийт 230,054.8 сая төгрөгийн 1088 алдаа, зөрчил илрүүлж, аудитын явцад 202,539.5 сая төгрөгийн 528 алдааг залруулж, 74.2 сая төгрөгийн зөрчилд 60 төлбөрийн акт тогтоож, 2,353.6 сая төгрөгийн зөрчилд 94 албан шаардлага хүргүүлэн, 25,078.7 сая төгрөгийн зөрчилд 386 зөвлөмж, 18 албан тушаалтанд хариуцлага тооцох 11 албан шаардлага хүргүүллээ.

Тайлант онд тогтоосон акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг доорх графикт харуулав.

Тайлант оны эхний хагас жилд хэрэгжвэл зохих төлбөрийн актын биелэлт 84,5 хувь, албан шаардлагын биелэлт 53,3 хувь, зөвлөмжийн хэрэгжилт 68,3 хувьтай байна.

Өмнөх онд тогтоосон төлбөрийн актын үлдэгдэл болох 53.7 сая төгрөгийн 35 актаас 7.6 сая төгрөгийн 5 төлбөрийн акт, оны эхний үлдэгдэл болох 7,383.9 сая төгрөгийн 26 албан шаардлагаас 169.0 сая төгрөгийн 9 албан шаардлага, 7,429.8 сая төгрөгийн 58 зөвлөмжөөс 2,424.8 сая төгрөгийн 15 зөвлөмж тайлант оны эхний хагас жилд хэрэгжсэн ба өмнөх оноос шилжин ирсэн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн биелэлт дунджаар 28.7 хувьтай байна.

Тайлант хугацаанд төлбөрийн акт, албан шаардлагын биелэлтийг хангуулж, орон нутгийн төсөвт нийт 33.1 сая төгрөгийг төвлөрүүлж ажилласан ба 1,982.0 сая төгрөгийн 45 санхүүгийн үр өгөөж, 3 санхүүгийн бус үр өгөөжийг хүлэн зөвшөөрүүлж ажилласан.

2 САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

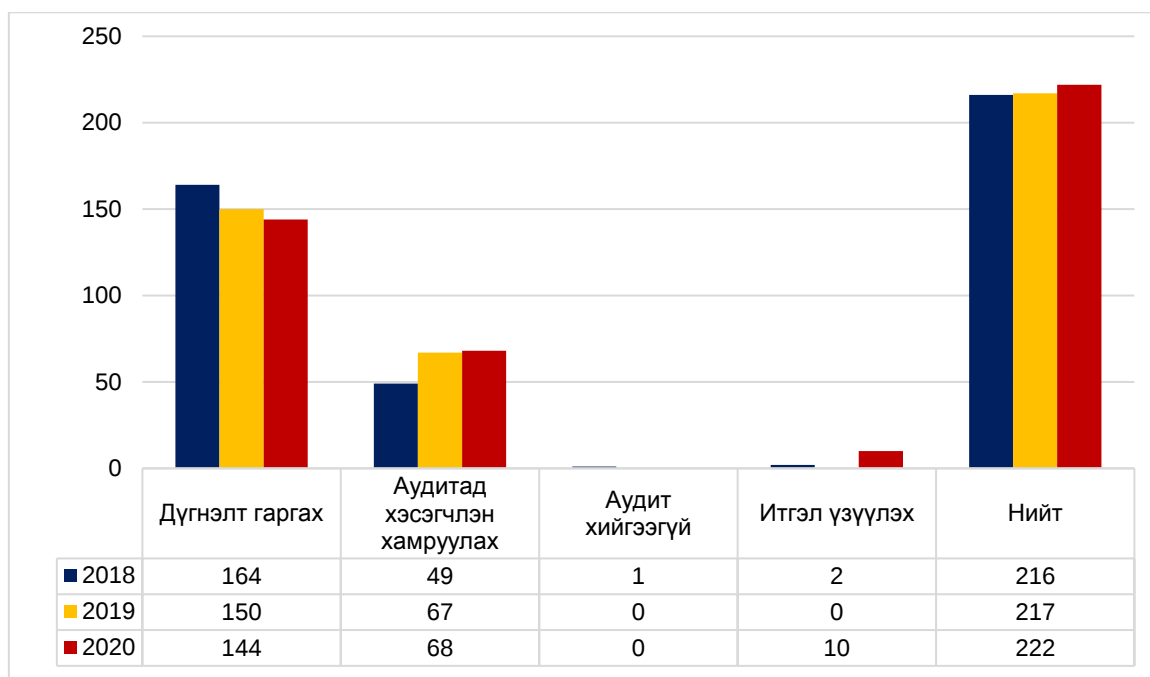
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 220 байгууллага, тусгай сангуудыг аудитад хамруулахаас 10 байгууллагад итгэл үзүүлэн, төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй 2 байгууллагыг ҮАГ-аас өгсөн чиглэлийн дагуу түүвэрт хамруулан, нийт 212 төсөв захирагч, сан, ТБОНӨААН-ийн 2019 оны санхүүгийн тайланд аудит хийлээ. Үүнээс 49 хувь буюу 104 тайланг Төрийн аудитын газар, 51 хувь буюу 108 тайланг ХБАК-аар гүйцэтгүүллээ. График №2.

Санхүүгийн тайлангийн аудитыг ТАГ-ын нийт 6 аудитор гүйцэтгэж, 393 хүн-өдөр, 563 илүү цаг ажилласан байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн 2017 оны А/191 тоот тушаалаар батлагдсан “Санхүүгийн тайланд аудит хийх хараат бус аудитын этгээдийг сонгон шалгаруулах, гэрээ байгуулах, дүгнэх, гүйцэтгэсэн ажлын чанарыг хянах журам”-ыг үндэслэн хараат бус аудитын компанийг сонгон шалгаруулж “Шилэн баланс аудит” ХХК, “Уваа-Уул аудит” ХХК, “Ингүүмэл жаргалант аудит” ХХК-уудтай ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулан ажиллалаа.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн шууд захирагчийн 118, төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 14, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн 1, төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн 7, засгийн газрын тусгай сангийн 4, нийт 144 санхүүгийн тайланд дүгнэлт гаргаж, төсвийн шууд захирагчийн 37, сангийн 29, ТӨААН-ын 2 тайланд үе шатны ажлыг хэсэгчлэн хийлээ. Аудитаар нийт 122 байгууллагад “Зөрчилгүй”, 21 байгууллагад “Хязгаарлалттай”, 1 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан” дүгнэлт өгсөн. Доорх графикт санхүүгийн тайлангийн аудитын хэлбэрийг сүүлийн 3 жилээр харуулав.

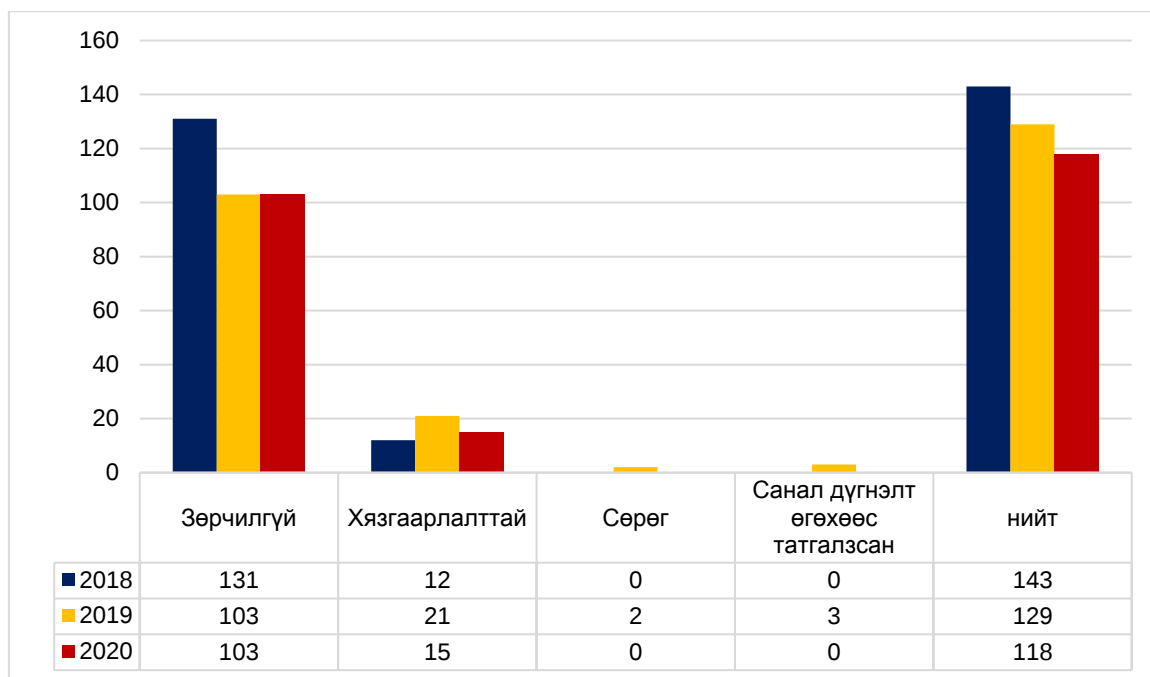
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 210,744.4 сая төгрөгийн 998 алдаа, зөрчил илрүүлснээс аудитын явцад 202,539.5 сая төгрөгийн 528 алдааг залруулж, 74.2 сая төгрөгийн зөрчилд 60 төлбөрийн акт тогтоон, 1,119.3 сая төгрөгийн зөрчилд 78 албан шаардлага, 7,011.3 сая төгрөгийн зөрчилд 314 зөвлөмж хүргүүллээ. Мөн хязгаарлалттай, санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан дүгнэлт авсан байгууллагуудын холбогдох 18 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах 11 албан шаардлага хүргүүллээ.

Тайлант хугацаанд 62.8 сая төгрөгийн 42 төлбөрийн акт хэрэгжиж, биелэлт 84.5 хувь, 271.7 сая төгрөгийн 29 албан шаардлага хэрэгжиж, тайлант оны эхний хагас жилд хэрэгжвэл зохих албан шаардлагын хэрэгжилт 57 хувьтай, 2,821.5 сая төгрөгийн 207 зөвлөмж хэрэгжиж, тайлант оны эхний хагас жилд хэрэгжвэл зохих зөвлөмжийн биелэлт 68 хувьтай байна.

Тайлант онд тогтоосон төлбөрийн актаас 23.6 сая төгрөгийн 44 санхүүгийн үр өгөөжийг хүлээн зөвшөөрүүлээд байна.

2.1. Төсвийн шууд захирагчийн тайлан

Аудитад 165 төсвийн шууд захирагчийн санхүүгийн тайланг хамруулахаас 10 санхүүгийн тайланд итгэл үзүүлж, 155 төсвийн шууд захирагчийн 2019 оны санхүүгийн тайланг аудит хамрууллаа. Үүнээс 118 санхүүгийн тайланд дүгнэлт гаргаж, 37 санхүүгийн тайланд аудитын үе шатны ажлыг хэсэгчлэн гүйцэтгэлээ. Тус аудитаар 103 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”, 15 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт өгсөн. Доорх графикт санхүүгийн аудитад хамрагдсан байгууллагын тоо, аудитаар өгсөн санал дүгнэлтийн тоог өмнөх онуудын тоон мэдээтэй харьцуулан харуулав.

Тайлант онд Сайншанд сумын 1, 4 дүгээр сургууль, Айраг, Алтанширээ, Улаанбадрах сумын ЕБС, Замын-Үүд сумын 1, 4 дүгээр цэцэрлэг, Сайншанд сумын 7 дугаар цэцэрлэг, Даланжаргалан сумын цэцэрлэг, Дэлгэрэх, Хатанбулаг, Хөвсгөл сумын ЗДТГ, Хилийн 0108 дугаар анги, аймгийн Нэгдсэн эмнэлэг, аймгийн Цагдаагийн газарт тус тус “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлтийг өглөө.

Төсвийн шууд захирагчдын 2019 санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийг ангилан харуулбал:

Алдаа, зөрчлийн ангилал	Дүн, сая төгрөг	Хувиар
Нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой	3,491.0	47.2%
Хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, зориулалт бус зарцуулалт бус зарцуулалт, худалдан авах ажиллагаатай холбоотой	3,001.3	40.6%
Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, орлого бүрдүүлэлттэй	622.5	8.4%
Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой	250.4	3.4%
Арвилан хэмнэлт, үр ашиг, үр нөлөөтэй холбоотой	29.4	0.4%
Нийт	7,394.6	100.0%

Төсвийн шууд захирагчийн тайланд 7,394.6 сая төгрөгийн 839 алдаа, зөрчил илрүүлж, 3,044.9 сая төгрөгийн 473 алдааг аудитын явцад залруулж, 73.5 сая төгрөгийн зөрчилд 58 төлбөрийн акт тогтоож, 824.5 сая төгрөгийн зөрчилд 49 албан шаардлага хүргүүлж, 3,451.8 сая төгрөгийн зөрчилд 258 зөвлөмж өгч, хязгаарлалттай санал дүгнэлт авсан 8 холбогдох албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах албан шаардлагыг хүргүүллээ.

Тайлант хугацаанд 62.1 сая төгрөгийн 40 төлбөрийн акт барагдаж, 271.9 сая төгрөгийн 27 албан шаардлага, 1,143.8 сая төгрөгийн 175 зөвлөмж хэрэгжсэн байна.

2.2. Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн тайлан

Аудитад 14 сумын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг хамруулахаас бүрэн хамрууллаа. Тус аудитаар 9 санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”, Хатанбулаг, Алтанширээ, Дэлгэрэх, Сайхандулаан, Хөвсгөл сумын ТТЗ-ийн тайланд “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлтийг өглөө. Аудитаар илэрсэн зөрчлийг ангилан харуулбал:

- Нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой 10,308.5 сая төгрөгийн 11 алдаа
- Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой 53.1 сая төгрөгийн 7 зөрчил,
- Дотоод хяналт болон орон нутгийн орлого бүрдүүлэлттэй холбоотой 3 зөрчил.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2019 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 10,361.6 сая төгрөгийн 21 алдаа зөрчил илрүүлж, 10,308.5 сая төгрөгийн 11 алдааг залруулан, 53.1 сая төгрөгийн 3 зөвлөмжийг хүргүүлэн, “Хязгаарлалттай” санал дүгнэлт авсан байгууллагын 8 холбогдох албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах санал хүргүүллээ.

Тайлант хугацаанд 2 зөвлөмж хэрэгжсэн ба хугацаа болоогүй 1 зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.

2.3. Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн нэгтгэсэн тайлан

Аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн нэгтгэсэн тайланд 14 төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн, 125 орон нутгийн төсөвт болон тусгай шилжүүлгийн, 6 ОНӨХХК, 29 сангуудын, нийт 175 байгууллагын санхүүгийн тайланг нэгтгэсэн байна. Аймгийн ТЕЗ-ийн 2019 оны төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд “Зөрчилгүй” санал дүгнэлт өгсөн.

Аудитаар нийт 186,612.1 сая төгрөгийн 18 алдаа, зөрчил, төсвийн гүйцэтгэлийн нэгтгэсэн тайланд 352.0 сая төгрөгийн 2 зөрчил илрүүлсэн. Үүнд:

- Санхүүгийн тайланд устгах бичилтийг хийгээгүй,
- Соёлын болон тусгай зориулалтын шилжүүлгийн байгууллагуудын байр ашиглалтын зардлын төсвийг бодитой төлөвлөөгүй,
- Харьяа байгууллагуудын алдаа, зөрчлийн дүн буураагүй, давтагдах шинжтэй
- Аймгийн төсвийг алдагдалтай баталсан,
- Аймгийн төрийн сан, ОНХС, СХС, хөрөнгө оруулалтын санхүүгийн үйл ажиллагаанд нягтлан бодох бүртгэлийг хөтлөөгүй.

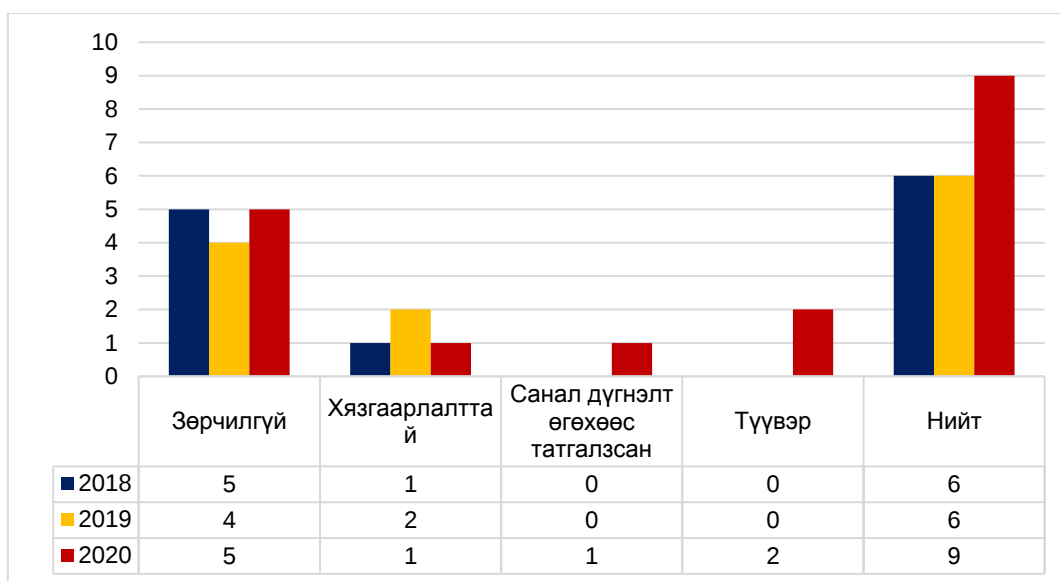
Аймгийн 2019 оны төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд тусгасан 67,881.4 сая төгрөгийн орлого, 68,042.7 сая төгрөгийн зарлага, мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 1,561.4 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 1,400.0 сая төгрөгийг аудитаар баталгаажууллаа.

ТЕЗ-ийн санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн аудитаар 186,964.1 сая төгрөгийн 16 алдаа зөрчил илэрч, 186,612.1 сая төгрөгийн 12 алдааг залруулан, 352.0 сая төгрөгийн 4 зөвлөмжийг хүргүүллээ. Зөвлөмжийн хэрэгжилтийн хугацаа болоогүй тул хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.

2.4. Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлан

Аудитад 7 аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайланг хамруулахаас 9 санхүүгийн тайланг хамруулж, 7 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 2 байгууллагыг түүвэрт хамрууллаа. Тус аудитаар 5 санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй”, Дагшин-Эрдэнэ ОНӨААТҮГ-ын санхүүгийн тайланд “Хязгаарлалттай”, Нийтлэг үйлчилгээний газрын санхүүгийн тайланд “Санал дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан” дүгнэлтийг өглөө.

Сүүлийн 3 жилд ТБОНӨААН-ийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын хэлбэр, дүгнэлтийн төрлийг дараах графикт харуулав.

Тайлант оны аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийг ангилан харуулбал:

- Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой 695.5 сая төгрөгийн 12 зөрчил,
- Нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой 144.7 сая төгрөгийн 27 алдаа,
- Дотоод хяналт, худалдан авалттай холбоотой 6 зөрчил байна.

Аудитаар 840.2 сая төгрөгийн 45 алдаа зөрчил илрүүлж, 47.9 сая төгрөгийн 2 алдааг залруулж, 0.7 сая төгрөгийн 2 төлбөрийн акт тогтоож, журам болон гэрээний заалтыг өөрчлөх, өмнөх онд өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх 2 албан шаардлага хүргүүлж, нийт 791.6 сая төгрөгийн 32 зөвлөмж хүргүүллээ.

Үүнээс тайлант өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилт бүрэн хангагдаж, 112.6 сая төгрөгийн 18 зөвлөмж буюу 56.3 хувь нь хэрэгжсэн байна.

2.5. Засгийн газрын тусгай сан болон бусад сангийн санхүүгийн тайлан

Тайлант хугацаанд Засгийн газрын 4 тусгай сан, орон нутгийн хөгжлийн 15 сан, сум хөгжүүлэх 14 сангийн 2019 оны санхүүгийн тайланд хийхээр төлөвлөн, бүрэн хэрэгжүүлсэн. Үүнээс ЗГТС-ийн тайланд дүгнэлт гаргаж, “Зөрчилгүй” дүгнэлт өгсөн бол бусад 29 сангийн тайланд үе шатны ажлыг хэсэгчлэн хийж аудитыг гүйцэтгэлээ.

Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийг ангилан харуулбал:

- Нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай холбоотой 2,718.7 сая төгрөгийн,
- Хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой 2,357.3 сая төгрөгийн,
- Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой 107.8 сая төгрөгийн алдаа, зөрчлийг илрүүлсэн.

Засгийн газрын тусгай сан болон бусад сангийн 2019 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 5,183.8 сая төгрөгийн 76 алдаа, зөрчлийг илрүүлж, 2,526.2 сая төгрөгийн 30 алдааг аудитын явцад залруулж, 294.8 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага өгч, 2,362.8 сая төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж хүргүүлээ.

Үүнээс эхний хагас жилд хэрэгжүүлбэл зохих 1,565.1 сая төгрөгийн 12 зөвлөмж хэрэгжсэн байна.

3

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН АУДИТ

Төрийн аудитын газрын 2020 оны эхний хагас жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөгөөр 3 гүйцэтгэлийн аудит хийхээр төлөвлөсөн бөгөөд ҮАГ-ын нэгдсэн удирдамжаар 1 аудит, өөрсдийн санаачилгаар 2 аудитыг хийж гүйцэтгэлээ. Аудитыг 7 аудитор нийт 232 хүн-өдөрт гүйцэтгэж, 228 илүү цаг ажилласан байна.

Гүйцэтгэлийн аудитаар нийт 17,327.3 сая төгрөгийн 47 зөрчил илрүүлж, 1,229.3 сая төгрөгийн зөрчилд 9 албан шаардлага, 16,098.0 сая төгрөгийн зөрчилд 38 зөвлөмж хүргүүлээ.

Тайлант хугацаанд хэрэгжвэл зохих албан шаардлагын 37.5 хувь буюу 1,224.5 сая төгрөгийн 3 албан шаардлага хэрэгжсэн байна. Хугацаа болоогүй албан шаардлага болон зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.

Тайлант хугацаанд үр өгөөжөөр бүртгэсэн албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжих хугацаа болоогүй, хэрэгжилтийг ирүүлээгүй байна.

3.1. Улсын төсвийн 2019 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн, үр ашиг /код: ДГА-2020/02-ГА, ҮАГ-ын нэгдсэн удирдамжаар/.

Аудитад тус аймагт 2019 онд улсын төсвөөр хэрэгжсэн ТАХ-г хамруулан, 2020.03.13-2020.05.06-ны хугацаанд гүйцэтгэлээ. Тус аймагт 83.6 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 52 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөн, 35.9 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг тайлант онд олгохоор шийдвэрлэсэн байна.

Аудитын дүнд үндэслэн **“Хөрөнгө оруулалтыг төлөвлөх үйл явц хангалтгүй байгаагаас үр нөлөө, үр ашгийн тооцоо судалгаа хийгдээгүй ТАХ-ыг төлөвлөж, хэрэгжүүлсэн байна”** гэсэн нэгдсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Хөрөнгө оруулалтыг салбарын болон орон нутгийн хөгжлийн хэрэгцээнд тулгуурлан шат шатанд төлөвлөж байгаа ч үр ашгийг тооцож судлаагүй, хөрөнгө оруулалтаас бий болох үр ашиг, нийгмийн болон эдийн засгийн тооцоо судалгаагүйгээр төлөвлөсөн, зураг, төсөв, ТЭЗҮ боловсруулагдаагүй ажлыг төлөвлөж батлуулснаас ТАХ гэрээний хугацаанд хийгдээгүй, ажил чанаргүй хийгдэх зөрчил нийтлэг гарсан байна.

Аудитаар нийт 5,943.1 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, илүү олгосон магадлалгүй ажлын зардал төлүүлэх, гэрээний алданги тооцох, ажил дуусгуулах, гэрээ дүгнэж алданги тооцуулах, хөрөнгө данс бүртгэлд бүртгэх, гэрээний тусгай нөхцөлд тусгасан заалтын хэрэгжилтийг хангуулах тухай 1,062.4 сая төгрөгийн 6 албан шаардлага бичиж, 4,880.7 сая төгрөгийн зөрчилд 13 зөвлөмж өглөө.

Үүнээс 1,057.6 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага хэрэгжсэн ба бусад албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.

4 НИЙЦЛИЙН АУДИТ

Төрийн аудитын газрын 2020 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу эхний хагас жилд нийт 4 нийцлийн аудит хийхээс ҮАГ-ын нэгдсэн удирдамжаар 1 аудит, аймгийн ИТХ-ын захиалгаар 1 аудит, хуулийн дагуу 1 аудит, өөрийн санаачилгаар 1 аудитыг хийж гүйцэтгэсэн. Мөн тайлант оны төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй боловч, өмнөх онд гүйцэтгэлийн үе шатны ажлыг дуусгасан, тайлагналын үе шатны ажил хийгдээгүй байсан 1 аудитыг тайлант онд хийж гүйцэтгэсэн.

Нийцлийн аудитаар нийт 1,974.4 сая төгрөгийн 41 зөрчил илрүүлж, 5.0 сая төгрөгийн зөрчилд 7 албан шаардлага, 1,969.4 сая төгрөгийн зөрчилд 34 зөвлөмж хүргүүлсэн.

4.1. Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт /Код:ДГА-2020/01-НА, нэгдсэн удирдамжаар/

Аудитад тус аймагт үйл ажиллагаа явуулдаг нийт төрийн болон орон нутгийн өмчит 201 байгууллага, ААН, улс болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр ТАХ-г хэрэгжүүлсэн 159 ААН-ийг хамруулан 2020.02.13-2020.05.15 хүртэлх хугацаанд гүйцэтгэлээ.

Аудитын дүнд үндэслэн **“Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулах шаардлагатай байна”** гэсэн нэгдсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Аудитаар тогтмол мэдээлэх нийт мэдээллийг хугацаа хоцроох, огт мэдээлэхгүй байх, шилэн дансны мэдээллийг санхүүгийн мэдээллийн самбарт бүрэн мэдээлээгүй, зарим байгууллага мэдээллийн самбарыг олон нийт чөлөөтэй танилцах боломжтой газар байрлуулаагүй байна, хуулийн 3.1.3-т хамаарах 1 байгууллага шилэн дансны цахим системд худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, тушаал шийдвэрийг бүрэн мэдээлээгүй, улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө

оруулалт, төсөл арга хэмжээ, бараа, ажил үйлчилгээ гүйцэтгэгч ААНБ-ууд хууль, журамд заасан мэдээлэх үүргээ хэрэгжүүлээгүй, аймаг, сумдын ИТХ-аас хуульд заасан байгууллагыг бүрэн хамруулаагүй, хяналтыг чанаргүй хэрэгжүүлсэн, Санхүүгийн хяналт, аудитын албаны хяналт хэрэгжүүлэхтэй холбоотой харилцааг нарийвчлан зохицуулаагүй зэрэг зөрчил илэрсэн.

Аудитаар байршуулбал зохих 608 мэдээллийг хугацаа хоцроож, 3809 мэдээллийг мэдээлээгүй зөрчил илэрсэн. Үүнд мэдээллийг нөхөн байршуулах 1 албан шаардлага, холбогдох албан тушаалтанд 5 зөвлөмж өгсөн.

5

ИТХ-ЫН ЗАХИАЛГА, ӨӨРИЙН САНААЧИЛГААР ГҮЙЦЭТГЭСЭН АУДИТ

5.1. Орон нутгийн төсвийн 2019 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн /Код: ДГА-2020/01-ГА, өөрийн санаачилгаар/

Тус аймагт орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 2019 онд хэрэгжсэн ТАХ-г хамруулан 2020.01.02-2020.05.06 хүртэлх хугацаанд гүйцэтгэлээ. Тус аймагт 14.4 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 102 ТАХ-г хэрэгжүүлэхээр, үүнээс 10.1 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг 2019 онд олгохоор төлөвлөсөн байна.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн **“Хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, худалдан авах ажиллагааг хуулийн хүрээнд хэрэгжүүлж, хөрөнгө оруулалтын үр өгөөжийг дээшлүүлэх шаардлагатай байна”** гэсэн нэгдсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Аудитаар хөрөнгө оруулалтын хэрэгцээ шаардлага, урсгал зардал, санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг тооцоогүй, нэр байршил тодорхойгүй, зураг төсөвгүй, газрын зөвшөөрөлгүй, хэрэгжүүлэх чиг үүрэгт хамаарахгүй хөрөнгө оруулалтад ТАХ төлөвлөж, ИТХ-аар батлуулсан, 2019 онд хэрэгжүүлэх ТАХ-ний тоо олон, барилгын компаниудын гэрээт ажлын хугацаа давхцах, тендерт оролцогч ирэхгүй байх, тендер дахин зарлах зэргээс ХАА төлөвлөсөн хугацаандаа хэрэгжээгүй, захиалагч гүйцэтгэлийн баталгаа шаардаагүйгээс гүйцэтгэлийн баталгаа байршуулаагүй, гүйцэтгэлийн баталгаа ирүүлээгүй гүйцэтгэгчийн байршуулсан 87.3 сая төгрөгийн тендерийн баталгааг улсын орлого болгоогүй зэрэг зөрчил илэрсэн.

Аудитаар нийт 11,384.2 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж гэрээ дүгнэж алданги тооцуулах, ажлын бодит гүйцэтгэлийг хянаж баталгаажуулах, хөрөнгө данс бүртгэлд бүртгэх тухай 166.9 сая төгрөгийн 3 албан шаардлага бичиж 11,431.4 сая төгрөгийн зөрчилд 23 зөвлөмж өглөө.

Үүнээс тайлант хугацаанд хэрэгжих 166.9 сая төгрөгийн 1 албан шаардлага хэрэгжсэн, хугацаа хэтэрсэн 2 албан шаардлага байна. Хугацаа болоогүй зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангуулан ажиллаж байна.

5.2. Мэргэжлийн боловсрол олгох үйл ажиллагааны үр дүн /Код: ДГА-2020/03-ГА, өөрийн санаачилгаар/

Аудитад аймгийн Мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төсвийн 2017-2019 оны хичээлийн жилийн үйл ажиллагааг хамруулан, 2020.05.18-2020.06.30-ны хугацаанд хийж гүйцэтгэсэн.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн **“Хөдөлмөрийн зах зээлийн суурь судалгаа байхгүйгээс мэргэжлийн боловсролыг иргэний сонирхол, хөдөлмөрлөх хэрэгцээнд тулгуурлан олгож байна”** гэсэн нэгдсэн дүгнэлтийг өгсөн.

МСҮТ-ийн суралцагчдаас зарим хичээлийн хэрэглэгдэхүүнийг авдаг, хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх зардлыг зориулалт бусаар зарцуулсан, аймгийн хэмжээнд хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгаа хийгдээгүй, тиймээс элсэлтийг хөдөлмөрлөх хэрэгцээ сонирхолд тулгуурлан зохион байгуулдаг, хөдөлмөрийн зах зээлд эрэлт, хэрэгцээтэй мэргэжлээр боловсрол олгож байгаа эсэх болон төгсөгчдийн ажил эрхлэлтэд аймгийн МХГ-аас хяналт шалгалт хийгээгүй зэрэг зөрчил илэрсэн.

Аудитаар нийт 8.8 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг хийж, түүнд үндэслэн элсэлтийг зохион байгуулах 2 өгсөн.

5.3. Орон нутагт тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа дүрэм, журмын хэрэгжилт, үр дүн /Код: ДГА-2020/02-НА, өөрийн санаачилгаар/

Аудитад аймаг болон сумын Засаг даргаас 2017-2019 онд олгосон 5 төрлийн тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагааг хамруулан, 2020.05.01-2020.06.30 хүртэлх хугацаанд гүйцэтгэлээ.

Аудитын **“Тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагуудтай хамтарч ажиллах, тэдгээрийн хуулиар хүлээсэн үүргийн биелэлтийг хангуулах шаардлагатай байна”** гэсэн нэгдсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Аймгийн бодлогын баримт бичигт тусгагдсан тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагуудтай холбогдох зорилтын хэрэгжилтүүд хангалтгүй, согтууруулах ундаа худалдах, түүгээр үйлчлэх цэгийн хязгаар тогтоосон эрх зүйн акт нь хүчин төгөлдөр бус байдлаас шалтгаалж аймгийн хэмжээнд согтууруулах ундаа худалдах, түүгээр үйлчлэх аж ахуйн нэгжид олгосон тусгай зөвшөөрлийн тоо жилээс жилд нэмэгдсэн, тамхи худалдах цэгтэй ч 3 суманд тамхи худалдаалах тусгай зөвшөөрлийг олгоогүй, тусгай зөвшөөрөл олгосон байгууллагуудын талаар мэдээллийг ил тод мэдээлээгүй, эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгоход баримтлах тэргүүлэх чиглэлд тусгагдаагүй 9 тусгай зөвшөөрөл олгосон, тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагууд тусгай зөвшөөрлийн хугацаанд стандарт дүрэм журмыг мөрдөж ажиллаагүй, хяналтаар өгсөн зөвлөмжийг тууштай хэрэгжүүлж ажиллаагүй байдлаас шалтгаалж мэргэжлийн байгууллагуудын хяналт шалгалтын үр дүн хангалтгүй зэрэг зөрчил дутагдал илэрсэн.

Аудитаар нийт 16.0 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, 2.1 сая төгрөгийн зөрчлийг аудитын явцад барагдуулсан ба зөрчлийг арилгах 5.0 сая төгрөгийн 5 албан шаардлага бичиж бусад 8.9 сая төгрөгийн зөрчилд холбогдох албан тушаалтанд зөвлөмж хүргүүлээ.

5.4. МСҮТ болон ерөнхий боловсролын сургуулийн дотуур байр болон цэцэрлэгийн хүүхдийн хоолны зардлын зарцуулалт, үр дүн /код: ДГА-2020/03-НА, аймгийн ИТХ-ын захиалгаар/.

Аудитад тус аймагт үйл ажиллагаа явуулдаг нийт 52 боловсролын байгууллагаас түүвэрлэн 33 байгууллагын 2018-2019 оны хичээлийн жилийн хоолны зардлын зарцуулах үйл ажиллагааг хамруулан, 2020.05.07-2020.06.30-ны хугацаанд хийж гүйцэтгэлээ.

Аудитын дүнд үндэслэн **“Хоолны зардлын нормативыг зах зээлийн үнэ ханштай уялдуулж батлаагүйгээс илчлэгийг бүрэн хангах боломжгүй байна”** гэсэн нэгдсэн дүгнэлтийг өгсөн.

Хүүхдийн хоногийн хоолны зардлын норматив хэмжээг зах зээлийн үнэ ханш, хоногийн хэрэгцээг хангах хүнсний бүтээгдэхүүний жишиг хэмжээнд үндэслэж батлаагүй, норматив хэмжээнд багтаан батлагдсан төсвийг бүрэн зарцуулахгүй, нийт хоолны зардлын 20 хувь буюу 318.5 сая төгрөгийн хэмнэлтийг бусад зардалд шилжүүлэн зарцуулсан, үүнээс 27.3 сая төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан, мэргэжлийн байгууллагуудаас хэрэгжүүлсэн хяналт шалгалтын үр дүн тодорхой бус, хүнсний материалын худалдан авах тоо хэмжээг технологийн карт, хүүхдийн тоо зэрэгт үндэслээгүй, технологийн карт боловсруулаагүй, зарим боловсруулсан картын дагуу хоолны цэсийг зохиодоггүй, хүүхэд өдөрт авбал зохих илчлэг нормыг бүрэн авч чадаагүй зэрэг зөрчил, дутагдал илэрсэн.

Аудитаар нийт 360.6 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, холбогдох албан тушаалтнуудад 11 зөвлөмж хүргүүллээ.

5.5. Ашигт малтмалын тухай хуулийн хэрэгжилт /Код: ДГА-2019/18-НА, өөрийн санаачилгаар/

Тус аудитыг 2019 онд эхлүүлсэн бөгөөд 2020 оны 1 дүгээр сард аудитын тайланг дуусгасан.

Аудитын дүнд үндэслэн **“Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн хуулиар хүлээсэн үүргийн биелэлт хангалтгүй байна”** гэж дүгнэлээ.

Ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг 4-6 удаа сунгуулж хуулийн заалтыг зөрчсөн, хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн дийлэнх нь байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулаагүй, тухайн жилийн зардлын 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг байршуулаагүй, холбогдох мэргэжилтэн, байцаагч нар ажлын байранд тогтвор суурьшилтай ажиллаагүй, чиг үүргээ хангалтгүй биелүүлсэн, хариуцлага сул байдлаас шалтгаалж орон нутгийн төсөвт орох орлого бүрэн төвлөрөөгүй, компаниуд БОНБУ, БОМТ-ний хуулбар хувь, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг аймаг, сумын Засаг даргад ирүүлээгүй, хамтын ажиллагааны хороог байгуулж ажиллаагүй, гэрээг дүгнэж үр дүнг тооцоогүй, МХГ-ын хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчил арилаагүй, давтагдан гарах зэрэг зөрчил илэрсэн.

Аудитаар нийт 1,958.4 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлснээс аудитын явцад 50.0 сая төгрөгийн усны төлбөр төлүүлж, холбогдох албан тушаалтанд 8 зөвлөмж, нэг албан шаардлага хүргүүллээ.

5.6. Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг дэх орон нутгийн сонгуулийн тойрогт нам, эвсэл, нэр дэвшигчээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тогтоох /Код:ДГА-2020/04-НА, хуулийн дагуу/

Аудитаар нэр дэвшигчээс аймгийн ИТХ-ын сонгуулийн 22 тойрог, 14 сумын ИТХ-ын сонгуулийн нийт 65 тойрогт, нам, эвслээс аймгийн ИТХ-н болон 14 сумын ИТХ-н сонгуульд зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тогтоолоо. Аудитыг 2020.06.15-2020.06.23-ны хугацаанд гүйцэтгэн, нам эвслээс санал авч, зардлын дээд хэмжээ тогтоосон тушаалыг 2020.06.26-нд баталгаажуулсан. Зардлын дээд хэмжээг 2020.06.30-нд олон нийтэд мэдээлэх төлөвлөгөөтэй ажиллаж байна.

6 ДОТООД АЖИЛ

6.1. Дотоод сургалт

Тус байгууллагын албан хаагчдын санал болон сургалтын эрэлт хэрэгцээ, мөн ҮАГ-ын сургалтын төлөвлөгөөтэй уялдуулан байгууллагын 2020 оны дотоод сургалтын төлөвлөгөөг боловсруулан, тэргүүлэх аудитораар батлуулан ажиллаж байна.

Төлөвлөгөөнд байгууллагын албан хаагчдаас хийх 8, мэргэжлийн байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх 2 сургалтыг тусгасан. Дотоод сургалтын төлөвлөгөөний дагуу дараах сургалтыг зохион байгуулаад байна. Үүнд:

- Санхүүгийн тайлангийн аудитыг гүйцэтгэхэд баримтлах чиглэл сэдвээр 2020 оны 1 дүгээр сард бүх албан хаагчдад,
- Нийцлийн аудитын журам, гарын авлага, хэрэглээ сэдвээр 2020 оны 06 дугаар сард бүх албан хаагчдад
- Залилангийн эрсдэлийг аудитад авч үзэх нь сэдвээр 2020 оны 06 дугаар сард бүх албан хаагчдад тус тус сургалт зохион байгуулсан.
- Дарга, тэргүүлэх аудитор удирдах ажилтны зөвлөгөөний үеэр өгөгдсөн 14 сэдвийн хүрээнд дотоод сургалтыг зохион байгууллаа /төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй сургалт/.

Байгууллагын дотоод сургалтын төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй боловч албан хаагчид өөрсдийгөө хөгжүүлэхэд анхаарч дараах сургалтад хамрагдсан байна. Үүнд:

- ҮАГ, Удирдлагын Академитай хамтран 2020 оны 05 дугаар сард зохион байгуулсан “Төрийн захиргааны ахлах түшмэлийн мэргэшүүлэх багц цахим сургалт”-д тус байгууллагын 3 ахлах аудитор хамрагдаж, амжилттай суралцсан.
- ҮАГ-аас 2020.05.29-нд зохион байгуулсан “Удирдах ажилтны семинар”-т дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Ариунаа оролцсон.
- ММНБИ-ээс 2020 оны 05 дугаар сард зохион байгуулсан “Аудиторын эрх олгох онлайн сургалт”-д тус байгууллагын 4 албан хаагч хамрагдаж, амжилттай суралцсан.
- Удирдлагын Академийн мэргэшүүлэх дипломын сургалтад дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Ариунаа суралцаж төгсөн, мэргэжлийн үнэмлэхээ гардан авлаа.
- Удирдлагын Академийн Төрийн удирдлагын магистрын ангид аудитын менежер Ч.Хэрлэнчимэг суралцаж байна.

6.2. Архив, бичиг хэрэг

Байгууллагын баримт бичиг нягтлан шалгах комиссыг 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулж, 2020 онд хэрэгжүүлэх 23 арга хэмжээ бүхий төлөвлөгөөг боловсруулан, батлуулсан. Төлөвлөгөөний дагуу устгах баримтын жагсаалтыг гарган ажилласан.

Тайлант хугацаанд нийт 506 албан бичгийг бусад байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлж, 509 албан бичгийг хүлээн авч, шийдвэрлэсэн байна. Байгууллагын архивт байнга хадлагадах 53 боть, түр хадгалах 82 боть материалыг албан хаагчдаас хүлээн авсан байна.

6.3. Ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгаа

Ажилчдыг хөдөлгөөний дутагдлаас сэргийлэх зорилгоор 7 хоног бүрийн Бямба гарагт 17.00-19.00 цагийн хооронд спорт зааланд сагсан бөмбөг, гар бөмбөгөөр хичээллэдэг /Цар тахлын улмаас уг арга хэмжээг 5 дугаар сараас эхлэн зохион байгуулсан/, ажлын байран дээр ширээний теннисний ширээ байрлуулж, ажилчдын спортоор хичээллэх нөхцөл боломжийг ханган ажиллаж байна.

Монгол даатгал ХК-тай гэрээ байгуулан 11 албан хаагчийг хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны болон гэнэтийн ослын даатгалд хамруулан нийт 704.0 мянган төгрөгийг зарцуулаад байна.

6.4. Дотоод зохион байгуулалтын бусад асуудал

- Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд 2019 онд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг баталж, нийт 5 арга хэмжээг төлөвлөн, хэрэгжүүлж байна.
- Төрийн болон албаны нууцын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор 7 арга хэмжээ бүхий төлөвлөгөөг боловсруулан, хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.
- ҮАГ-ын audit.mn цахим хуудаст төрөлжсөн аудитын 140 тайлан, өдөр тутмын үйл ажиллагаа, мөн байгууллагын мэдээллийн самбарт санхүүгийн аудит, гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын албадын тайлант онд хийсэн аудитын талаарх товч мэдээллүүдийг тогтмол шинэчлэн ажиллуулж байна.
- ҮАГ-ын Чанарын баталгаажуулалтын албанаас хийсэн шалгалтаар өгсөн зөвлөмжийн дагуу хэрэгжүүлэх 17 арга хэмжээ бүхий төлөвлөгөөг боловсруулан, үүний дагуу аудитын үе шат бүрд хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

6.5. Хүний нөөц, шагнал урамшуулал

- Тус байгууллагын аудитор П.Энхбаяр нь 2020 оны 03 дугаар сард төрийн дээд “Алтан гадас” одонгоор энгэрээ мялаалаа.
- Байгууллагын аудиторын сул орон тоог нөхөж, МУЕА-ын аудиторыг томилсон тушаалын дагуу Л.Равдандоржийг 2020.02.01-ний өдрөөс нийцлийн аудитын аудитораар ажиллуулж байна.
- Тайлант оны 03 дугаар сард хүүхэд асрах чөлөөтэй байсан аудитын менежер Ч.Хэрлэнчимэг ажил, албан тушаалдаа эргэн орсон.
- Ахлах аудитор О.Нарангарав 2020 оны 05 дугаар сараас жирэмсэн, амаржсаны чөлөө авсан.
- Аудитор П.Энхбаяр 2020 оны 03 дугаар сард Нийслэлийн аудитын газарт шилжин ажилласан тул гэрээт аудитор З.Даваанямыг ажиллуулж байна.

6.6. Шинэ санал, санаачилга.

Дорноговь аймаг дахь Төрийн аудитын газар 2020 онд дараах ажлуудыг шинээр санаачлан хэрэгжүүллээ. Үүнд:

- Аудитаар өгөгдсөн төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг бүрэн хангуулах зорилгоор аймгийн Прокурорын газартай хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулан, зарим төлбөрийн акт, албан шаардлагыг хэрэгжилтийг хангуулахаар шүүхэд нэхэмжлэгчээр оролцуулах хүсэлтийг гаргаад байна.
- Тус байгууллагын үйл ажиллагаанд гарч буй зарим хүндрэлтэй асуудлыг дотооддоо шийдвэрлэх зорилгоор аудитор бүрийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгайлсан сэдэв өгч, тусгуулсан. Үүний хүрээнд аудитор бүр шийдвэрлэх асуудлыг судалж, дүн шинжилгээ хийн, дүгнэлт боловсруулан, цаашдын үйл ажиллагаанд мөрдөн ажиллах болно.
- Нийцлийн болон гүйцэтгэлийн аудитын үе шат бүрд материаллаг байдлыг тодорхойлж, авч үзэх ажлыг тодорхой болгох үүднээс байгууллагын аудитын менежер болон ахлах аудиторудын хамтарсан ажлын хэсэг байгуулагдаж, байгууллагын хэмжээнд мөрдөх загвар маягыг боловсруулах ажлыг эхлүүлээд байна. Уг ажлыг 2020 оны 07 дугаар сарын эхний хагаст дуусгах төлөвлөгөөтэй ажиллаж байна.

7 САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАГНАЛ, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

Төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан мэдээ. Байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийг УСНББОУС, нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон холбогдох журмын дагуу хөтөлж, 2019 оноос НББ-ийн үйл ажиллагаанд “Unicus” программыг ашиглаж байна.

Тайлант оны эхний хагас жилд 264.2 сая төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 221.8 сая төгрөгийн санхүүжилтийг авч, 200.0 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй байна. Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд аудитын үйлчилгээний төлбөрт нийт 87.7 сая төгрөг төвлөрч, ХБАК-дад 61.7 сая төгрөг шилжүүлээд байна.

Төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, татвар, НДШ-ийн тайланг хуулийн хугацаанд нь гаргаж холбогдох байгууллагад хүргүүлсэн. Мэдээллийн ил тод байдлыг хангах ажлын хүрээнд шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээллийг хугацаанд нь тогтмол байршуулан, илгээж байна.

Хөрөнгө, өмч. Тэргүүлэх аудиторын 2020 оны А/18 тоот “Эд хөрөнгийн тооллого явуулах тухай” тушаалын дагуу байгууллагын хөрөнгийн хагас жилийн тооллогыг зохион байгууллаа. Тооллогоор дутагдал илрээгүй ба цаашид ашиглах боломжгүй, эвдэрч гэмтсэн 13 нэр төрлийн 23 ширхэг, 1,976.7 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө, 15 нэр төрлийн 56 ширхэг 958.9 мянган төгрөгийн бараа материалыг актлах саналыг өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж, холбогдох материалыг бүрдүүлэн, удирдлагад танилцуулж, ҮАГ-т албан тоотоор хүргүүллээ.

8 ДҮГНЭЛТ, САНАЛ

8.1. Дүгнэлт

ТАГ нь 2020 онд нийт 63 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Үүнээс эхний хагас жилд хэрэгжүүлж дуусах 23 арга хэмжээг төлөвлөсөн ба 20 арга хэмжээг бүрэн гүйцэтгэсэн. ҮАГ-аас батлагдан гарах журмын төсөлд санал өгөх 3 арга хэмжээ одоогоор хэрэгжээгүй бөгөөд ҮАГ-аас санал аваагүй байна.

Тайлант оны эхний хагас жилд санхүүгийн тайлангийн 212 аудит, Гүйцэтгэлийн 3, нийцлийн 5 аудитыг гүйцэтгэсэн.

2020 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийт 230,054.77 сая төгрөгийн 1088 алдаа, зөрчил илрүүлснээс аудитын явцад 202,539.5 сая төгрөгийн 528 алдааг залруулж, 74.2 сая төгрөгийн зөрчилд 60 төлбөрийн акт тогтоож, 2,362.4 сая төгрөгийн зөрчилд 95 албан шаардлага хүргүүлж, 25,078.7 сая төгрөгийн зөрчилд 387 зөвлөмж, 18 албан тушаалтанд хариуцлага тооцох 11 албан шаардлага хүргүүлсэн.

Тайлант онд тогтоосон акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн биелэлтийг авч үзэхэд 62.8 сая төгрөгийн 42 төлбөрийн акт барагдаж, биелэлт 84,5 хувьтай, 1,496.2 сая төгрөгийн 32 албан шаардлага хэрэгжиж /хугацаа болоогүй 452.5 сая төгрөгийн 34 албан шаардлага/, биелэлт 53.3 хувьтай, 2,821.4 сая төгрөгийн 207 зөвлөмж хэрэгжиж /хугацаа болоогүй 83 зөвлөмж/, биелэлт 68.3 хувийн хэрэгжилттэй байна.

8.2. Санал

Санал байхгүй болно.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ч.АРИУНАА